

ІЗБІР

№6-8
(111-113)

червень-серпень 2019

КОМ

**РАДА ПО-ОДЕСЬКИ:
кого і як обрали до
парламенту
виборці Одещини**

НЕЗАЛЕЖНА ГАЗЕТА ВИБОРЦІВ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

С. 2

С. 6-7

**«МОВА
ВОРОЖНЕЧІ»**
в українському
публічному
просторі

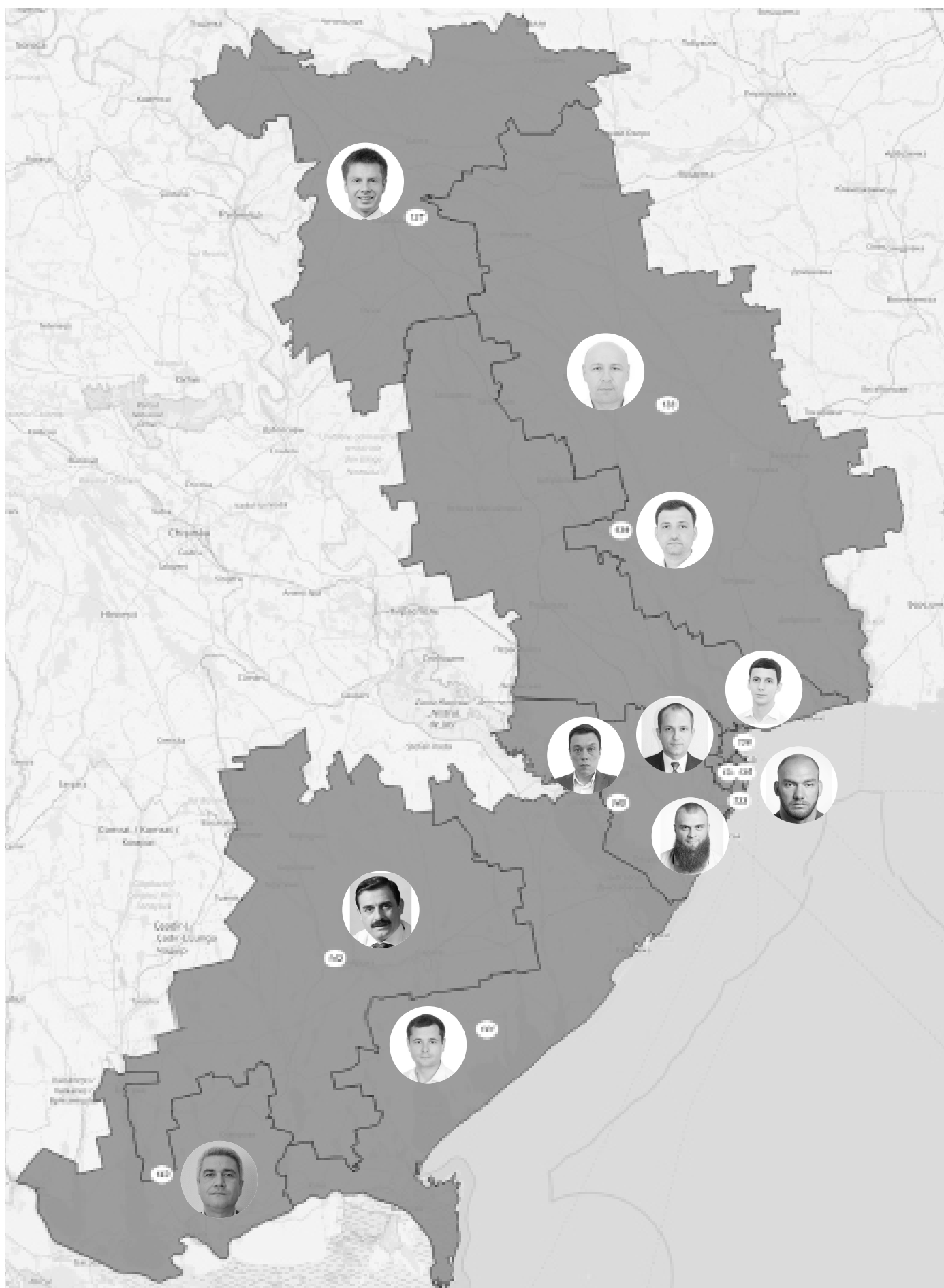
С. 8

«КАВА З СУДДЕЮ»
та правова допомога
вразливим групам:
активності Громадського
центру правосуддя в
м. Татарбунари

С. 12

**Громадське
Партнерство
«За прозорі місцеві
бюджети!»** допомогло 28 громадам
розпочати шлях до
антикорупційних
інструментів

РАДА ПО-ОДЕСЬКИ: кого і як обрали до парламенту виборці Одещини

АВТОР: Євгенія Генова

На парламентських виборах жителі Одеси й області очікувано проявили нижчу явку у порівнянні з другим туром президентських виборів 21 квітня та прогнозовано підтримали партію нового президента – «Слуга народу».

Симпатії і тенденції

21 липня по всій Україні явка стала найнижчою за всю історію голосувань починаючи з 1991 року. З одного боку це традиційно пов'язується з літнім періодом відпусток, недільних вакацій тощо, з іншого – прогнозованим переможцем перегонів, що зазвичай спонукає людей не стільки йти на виборчі дільниці, скільки займатися іншими справами, адже інтриги більше нема.

ІНФОГРАФІКА: Радіо Свобода

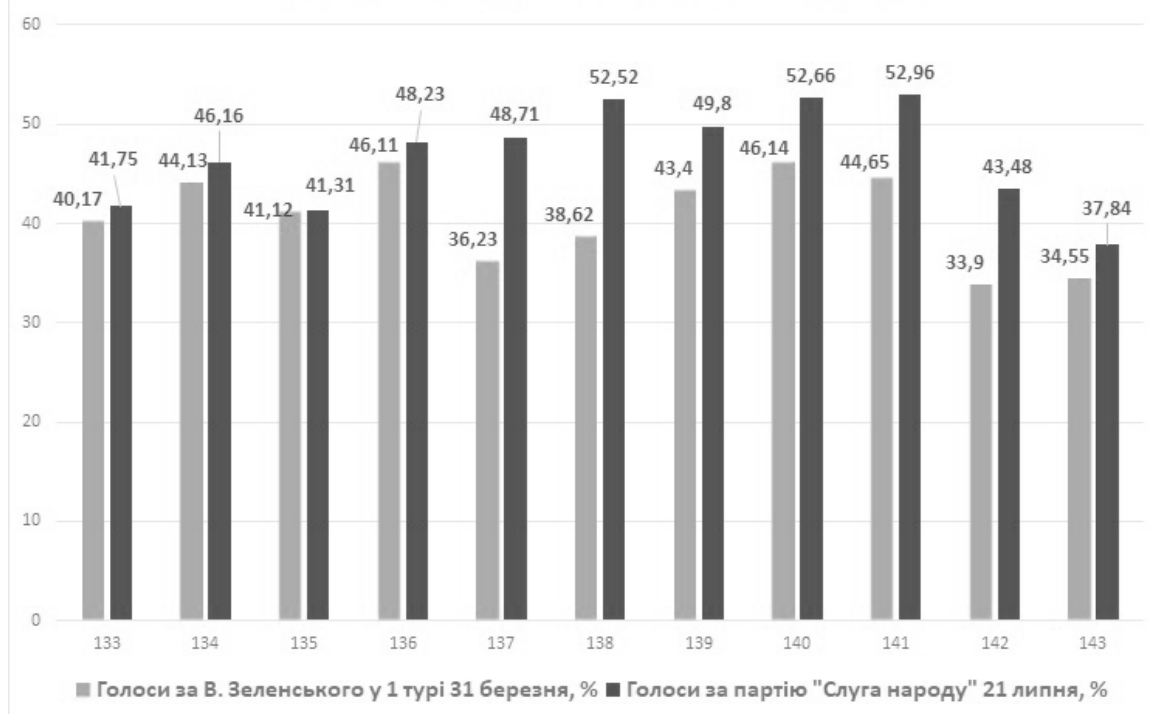
Порівняно з явкою 21 квітня, коли проходив другий тур президентських виборів, на всіх одинадцяти виборчих округах Одеси і області спостерігалось суттєве зниження явки:

ІНФОГРАФІКА: ІзбірКом

Майже однастайними виявилися виборчі симпатії стосовно партій: на всіх округах, крім 143 (центр - Ізмаїл) перемогу здобула партія «Слуга народу», і лише в 143 окрузі - «Опозиційна платформа - За життя» (40,77% проти 37,84%). У першому турі президентських перегонів Володимир Зеленський програв Юрію Бойку в цьому окрузі та ще в одному - №142 (центр - м. Арциз), але на парламентських у цьому окрузі «Опозиційна платформа - За життя» здобула 37,73%, тоді як «Слуга народу» - 43,48% (у першому турі президентських виборів голоси розподілилися 35,06% на 33,9% на користь Ю. Бойка). Тенденція до зростання голосів на користь «Слуги народу» спостерігалася на всіх 11 округах:

Симпатії виборців Одещини за округами

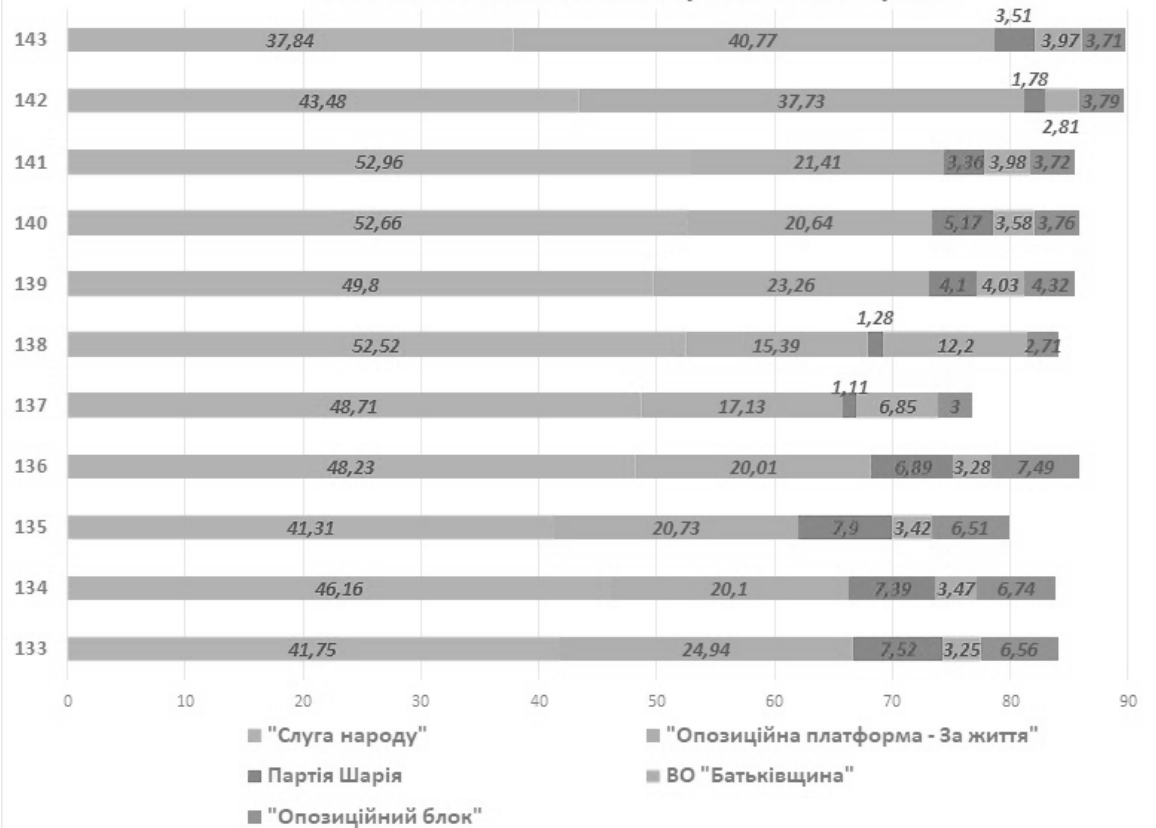
ІНФОГРАФІКА: ІзбірКом

Що ж стосується інших лідерів перегонів на округах, то до першої «трійки» подекуди, крім вищезгаданих партій, увійшла Партія Шарія, ВО «Батьківщина», «Опозиційний блок». В окрузі №135 (Приморський район Одеси) четверте місце посіла «Європейська солідарність» Петра Порошенка - цей округ та №140 з центром у Біляївці дали партії експрезидента

найбільші відсотки голосів по всій області). Ще одна «цікавинка» стосується партії, яку представляв чинний одеський міський голова Геннадій Труханов - «Опозиційний блок». На округах №133 і 134 (Київський і Малиновський райони Одеси) вона посіла четверте місце, поступившись у трійці лідерів Партії Шарія, у 135 окрузі (Приморський район) прогнала «Європейській со-

лідарності» четверте місце, зайнявши п'яте, і лише в окрузі №136 (Суворовський район) отримала третє місце. У північних районах області до п'ятірки лідерів також потрапила Радикальна партія Олега Ляшка, тоді як Партія Шарія отримала «призові» місця переважно в самій Одесі, витіснивши з ТОПу зокрема й «Опозиційний блок».

Розподіл голосів між партіями-лідерами

продовження с.3>>

<<с.2 початок

Хто представить Одещину в парламенті?

У виборчих списках партій, які пройшли до Верховної Ради, вже традиційно для Одещини не так багато її представників. Як уже повідомляв ІзбірКом, одеситів і жителів області загалом було не так багато у списках, а у прохідних частинах - і того менше. Найбільше їх у «Слугі народу» - четверо: Юлія Діденко, Богдан Торохтій, Ан-

дрій Костін, Іван Шинкаренко. Всі вони обрані до парламенту вперше.

Від «Опозиційної платформи - За життя» до Ради пройшов ексголова Одеської облдержадміністрації Микола Скорик, для якого це вже друге скликання. Крім нього, від цієї ж партії отримала мандат Тетяна Плачкова, адвокатка з Києва, яка починала свою кар'єру в Одесі.

Певною мірою представницею Одещини можна назва-

ти колишню заступницю голови ОДА Соломію Бобровську, яка стала народною депутаткою від партії «Голос».

Щодо мажоритарних округів, то, як ми писали раніше, на восьми з одинадцяти перемогу здобули представники «Слуги народу». Ці вибори стали початком поразки для таких досвідчених депутатів як Сергій Ківалов, Геннадій Чекіта, Дмитро Голубов, Леонід Клімов, Віталій Барвіненко та інших.

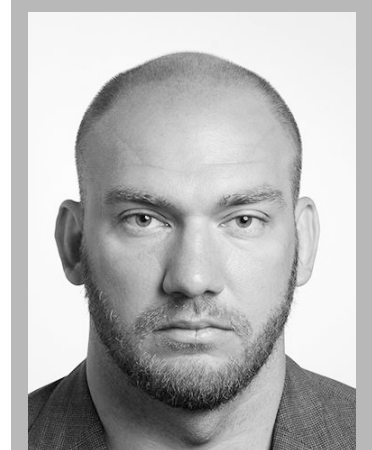
№133, Київський район Одеси

Перемогу здобув представник партії «Слуга народу» Артем Дмитрук. Він народився 28 червня 1993 року в місті Козятин Вінницької області, живе в Одесі. Освіта вища. Власник спортклубів Barbell gym і Barbell baza.

№ 134, Малиновський район Одеси

Переміг журналіст з Ізмаїла від «Слуги народу» Олег Колев. Він народився 9 березня 1973 року, працює головним редактором місцевої газети «Придунайські вісті».

№135, Приморський район Одеси

Перемогу над Сергієм Ківаловим тут здобув представник «Слуги народу» Олександр Леонов. Він народився 26 лютого 1983 року в Одесі. Освіта професійно-технічна. Комерційний директор ТОВ «Гріліон». Йому належить заклади під брендами Slow Piggy і Pizza & Grill.

№136, Суворовський район Одеси

Дмитра Голубова переміг висуванець «Слуги народу» Олександр Горенюк. Він народився 8 серпня 1991 року в Одесі, проживає в Києві. Закінчив Київський інститут міжнародних відносин за спеціальністю «Міжнародне право», Одеську комп'ютерну академію «ШАГ». Розробляє проекти ревіталізації міських просторів.

№137, центр - Подільськ

Перемогу здобув чинний народний депутат Олексій Гончаренко. Народився 16 вересня 1980 року в Одесі. Є депутатом Верховної Ради України VIII скликання, член фракції «Блоку Петра Порошенка». На ці вибори йшов самовисуванцем.

№138, центр - Ширяєве

Перемогу отримав висуванець «Слуги народу» Степан Чернявський. Народився 4 травня 1973 року в смт Іванівка Іванівського району Одеської області, фізична особа -підприємець, проживає в місті Одесі.

№139, центр - Роздільна

Тут також переміг «Слуга народу» Ігор Васильковський. Народився 31 березня 1985 року в місті Одесі, освіта вища, член наглядової ради, ТОВ «ПСГ «Камбіо-Інвест», проживає в місті Одесі.

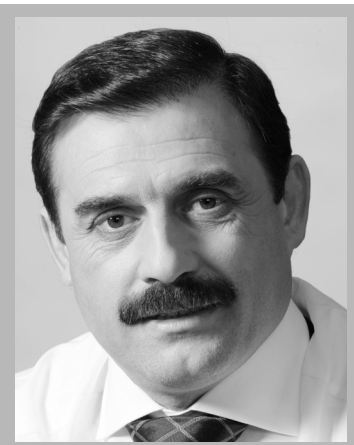
№140, центр - Біляївка

Депутатом став заступник голови Одеської облдержадміністрації Сергій Колешин від «Слуги народу». Народився 22 листопада 1977 року в місті Одесі, освіта вища, проживає в смт Овідіополь.

№141, центр - Татарбунари

Перемогу здобув адвокат Олександр Ткаченко від «Слуги народу». Народився 15 червня 1984 року в місті Конгаз Комратського району, Молдова. Освіта вища, адвокат, ПП «Медфарм груп», проживає в місті Татарбунари.

№ 142, центр - Арциз

Тут переміг чинний нардеп Антон Кіссе, для якого це вже четверте скликання. Народився 10 жовтня 1958 року в селі Євгенівка Тарутинського району, президент Асоціації болгар України. Він став найстаршим нардепом від мажоритарних округів Одещини і лишається єдиним з тих одеських нардепів, хто голосував за так звані диктаторські закони 16 січня 2014 року.

№143, центр - Ізмаїл

Це третій округ в області, де переміг не представник «Слуги народу». Попри успіх на цьому окрузі «Опозиційної платформи - За життя» і партії Володимира Зеленського, першим до фінішу прийшов самовисуванець, чинний голова Одеської обласної ради Анатолій Урбанський. Народився 21 червня 1975 року в місті Одесі, безпартійний.

Нагадаємо, що головною роботою обранця є розробка законопроектів, проектів постанов та інших документів, а також участь у голосуванні. Кожен депутат має право одного голосу і зобов'язаний голосувати лише персональ-

но, своєю карткою. Також нардеп зобов'язаний інформувати виборців про свою депутатську діяльність через засоби масової інформації та на зборах виборців - не рідше двох разів на рік. Крім того, обранець повинен

проводити особистий прийом громадян за графіком, здійснювати розгляд заяв та скарг громадян, які надійшли на його ім'я і щорічно декларувати свій майновий стан, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.

Суддя Касаційного кримінального суду у складі ВС Аркадій Бущенко: «Хіба можна говорити про ідеального суддю, не маючи ідеального середовища?»

ЗА МАТЕРІАЛАМИ: ЗАКОН І БІЗНЕС

У Старому світі практику Європейського суду з прав людини сприймають як беззаперечний еталон правозастосування. Українці також не гребують зверненнями до Страсбурга, розчаровуючись у національному судочинстві. Чи дійсно Суд захищає права людини? Чому одні європейці «рівніші» перед ЄСПЛ, ніж інші? Коли і як варто цитувати рішення Суду? Чому не завжди з першої спроби обирають представника від України? Про це та інше розповів суддя Касаційного кримінального суду Аркадій БУЩЕНКО.

«Без суду всі зусилля, спрямовані на захист прав людини, виявляться марними»

— Аркадію Петровичу, до того, як стати суддею ВС, ви були правозахисником. І, звісно, мали якісь очікування від роботи в Суді. Чи виправдалися ці очікування?

— Я не був правозахисником. 25 років я був адвокатом, а також менеджером — керував великою правозахисною організацією. Тож добре вивчив судову систему і розумів, як працюють суди. Саме тому, змінивши рід діяльності, я отримав те, на що розраховував.

Щоправда, до однієї із суттєвих відмінностей можна віднести необхідність ухвалювати збалансовані рішення, що базуються на аргументах усіх сторін спору. Це вимагає більшої пильності та вдумливості, адже, коли був адвокатом, мав відстоювати позицію лише однієї сторони — свого клієнта. Та, попри це, мої переконання і погляди не змінилися.

— Чи можна діяльність судів віднести до правозахисної?

— Нині в Україні немає визначення того, що є правозахисною діяльністю. Втім, без суду всі зусилля, спрямовані на захист прав людини, виявляться марними. Адже саме суд виносить рішення, обов'язкове до виконання, яке є тим актом, що завершує дії, покликані захистити права особи. Іншого органу, наділеного повноваженнями вирішувати, хто правий, держава не має. Тож у цьому аспекті суди можна розглядати як правозахисний інститут у широкому сенсі цього слова.

«ВС не робить поблажок ні стороні захисту, ні стороні обвинувачення»

— Недавно в одній зі своїх статей ви зазначили, що суди почали уважніше ставитися до прав осіб, утягнених в орбіту судочинства. Внаслідок цього процеси стають довгими, а багатьом обвинуваченим, зокрема у резонансних справах, не виносять обвинувальних вироків. Причиною цього є зміна філософії кримінального процесу чи, як говорили «ЗІБ» деякі експерти, неналежна робота правоохоронних органів?

— Тут є багато аспектів. Звісно, кримінальний процес змінився, передусім з прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу. Серед іншого було запроваджено доволі жорсткі правила збирання доказів та визнання їх належними і допустимими. А переважна більшість суддів уважно вивчила нові приписи та застосовує їх під час розгляду справ. Тому часто сподівання органів досудового розслідування та сторони обвинувачення на те, що з огляду на суспільний інтерес до справи суддя не зважатиме на окремі порушення, допущені при збиранні доказів, не виправдовуються. Звичайно, це розчаровує правоохоронців і вони всіляко намагаються змінити ситуацію, однак багато суддів залишаються непохитними.

Звісно, для нашої правової культури є незвичним те, що справа, яка становить значний суспільний інтерес, закривається, а підозрювані у ній отримують виправдувальні вирoki. Для правової культури європейських країн це є цілком прийнятним. Останнє слово завжди залишається за судом, рішення якого має непохитний авторитет.

Більше того, аби суд якоїсь європейської країни виправдав обвинуваченого, адвокатам обов'язково доводиться його непричетність. Достатньо лише посіяти розумні сумніви в його винуватості. Поступово цей стандарт починає реалізовуватися і в українських судах, у тому числі у ВС.

— Останнім часом адвокати все більше говорять про те, хоча КПК і гарантує рівні права сторони захисту і сторони обвинувачення, для захисників ця гарантія є швидше декларативною. Чи погоджуєтесь з таким твердженням?

— Річ не стільки у правах, скільки у можливостях сторони захисту і сторони обвинувачення. Адвокат, який планує зануритися у кримінальний процес, має чітко розуміти, що його можливості завжди поступатимуться можливостям держави. Порівняння тут просто недоцільні.

Втім, така нерівність дещо компенсується необхідністю сторони обвинувачення доводити винуватість особи, в той час як сторони захисту достатньо посіяти розумний сумнів у такій винуватості.

Але й тут, вивчаючи матеріали справ, що надходять до ККС, бачу, що не всі адвокати використовують КПК уповні. Зокрема, вони не порушують перед судом певних питань, а також нехтують іншими інструментами, які їм надає кодекс. Звісно, велику роль відіграє сума, яку клієнт може витратити на свій захист.

До слова, це велика проблема для малозабезпечених осіб, які опиняються на лаві підсудних. Я не цікавився, які витрати держава покриває адвокатам із системи безоплатної правової допомоги. Однак якщо залучення фахівців, поїздки тощо не компенсуються, то це вельми сумно. Адже надання правової допомоги — це не лише присутність адвоката у суді, це величезна підготовча робота.

Разом з тим бачу, що подекуди і сторона обвинувачення не є належно підготовленою до судового засідання. Та й фінансування правоохорон-

ців не на найвищому рівні.

Сподіваюся, що ситуацію будуть виправляти.

Зокрема, і завдяки жорсткій позиції ВС, який не робить поблажок ні стороні захисту, ні стороні обвинувачення.

«Такий підхід комісії став приводом для жорсткої критики її роботи»

— Україна має обрати представника до складу ЄСПЛ. Нещодавно був проведений конкурс, в якому ви брали участь. Звідки виникла така ідея?

— Я довго займався поданням звернень до ЄСПЛ, прискіпливо вивчав його практику. Тож посада у цій установі здавалася мені черговим етапом суддівської кар'єри.

Разом з тим моє рішення супроводжували серйозні сумніви, оскільки я цінюю роботу у ВС і вважаю її надзвичайно важливою для країни. Адже впливати на судову практику можливостей у ВС значно більше, ніж у ЄСПЛ. Та й чим буде практика ЄСПЛ без практики національних судів? Тож заявку на конкурс я подав в останній момент (сміється).

— Проте ви брали участь у ньому. Сьогодні в Україні проведено чимало конкурсів на суддівські посади різного рівня. Чи можна хоча б один з них порівняти із добором на посаду в ЄСПЛ? Чи увага конкурсної комісії до доброчесності конкурсантів була такою ж прискіпливою, як під час національних доборів?

— Формально від конкурсантів ніхто не вимагав доводити законність набутого майна, як, скажімо, було під час конкурсу до ВС. Чи перевірялось це якимось іншим чином — не знаю.

Що стосується самої процедури, то враження неоднозначне. Порівняно із добором до ВС конкурс до ЄСПЛ виявився надто спрощеним. Фактично він звівся до формальностей — тестової перевірки знань іноземних мов та співбесіди. Остання не була структурована, і виокремити хоча б якісь критерії, якими керувалася комісія, віддаючи перевагу окремим кандида-

там, ні я, ні інші учасники конкурсу не змогли.

Комісія оцінювала наші знання Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, досвід роботи, наукові досягнення тощо. Такий підхід комісії став приводом для палкої дискусії та жорсткої критики її роботи з боку правничої спільноти.

Більше того, враховуючи, що це не останній етап конкурсу — список відібраних претендентів передадуть Парламентській асамблеї Ради Європи і його розглядатиме комітет асамблеї, — деякі фахівці побоюються, що можуть повернути весь список. Тоді конкурс потрібно буде проводити знову.

— А яким чином формувався комісія?

— Мені не відомі ні вимоги, які були поставлені до членів комісії, ні процедура їхнього відбору. Очолив цей орган знаний юрист та науковець Михайло Бромєнський. Однак більшість членів комісії я не знаю, хоча в Україні кількість тих, хто працює з практикою ЄСПЛ, досить невелика і всі фахівці знають один одного.

Можливо, це пояснюється тим, що багато знаних спеціалістів подали заявку на конкурс, тож увійти до складу комісії не могли.

— Це ж був не перший конкурс до ЄСПЛ.

Невже не збереглося напрацювань щодо процедури та критеріїв оцінювання претендентів?

— Так, уже був конкурс, під час якого обрали діючу суддю ЄСПЛ Ганну Юдківську. Мені не відомо, чи збереглися якісь напрацювання. У загальному доступі їх немає.

«Сатисфакція для громадянина України буде нижчою, ніж для громадянина Великої Британії»

— А чи дійсно ЄСПЛ є судом з прав людини? Адже у деяких випадках захистити чи поновити права неможливо.

продовження с.5>>

«С.4 початок

— У переважній більшості випадків повернути життя особи до попереднього стану не вийде. Життя не зупиняється, а європейське правосуддя вкрай неспішне. Чекати рішення доводиться роками, а то й десятиліттями. Відомі прецеденти, коли справи розглядалися понад 40 років!

Проте ЄСПЛ не втрачає популярності. Багато людей звертаються до нього. І багато скарг залишаються нерозглянутими. Адже як фахівець, який багато років працював зі зверненнями до ЄСПЛ, я знаю, скільки факторів необхідно врахувати, аби матеріали потрапили на розгляд Суду.

Ті ж, кому пощастить задовольнити всі вимоги до звернення, мають розуміти, що це не є способом отримати гроші. Робота Суду вища за приватні інтереси. Його мета глобальніша — стежити за дотриманням фундаментальних прав людини у країнах, які приєдналися до конвенції. А кінцевим споживачем його послуг, якщо говорити мовою маркетингу, є не конкретні особи, а держави, які на підставі рішення ЄСПЛ удосконалюють національне законодавство.

— Втім, ЄСПЛ присуджує певну сатисфакцію. І що цікаво: у двох схожих справах за участю громадянина України і громадянина будь-якої країни ЄС розмір компенсації буде різним. Чому так відбувається?

— ЄСПЛ не приховує своєї політики справедливої компенсації. Дізнатися про неї можна із сайту Суду.

Приймаючи рішення про розмір компенсації, ЄСПЛ враховує низку факторів, серед яких і рівень економічного розвитку країни. Оскільки Суд наголошує, що компенсації не можуть бути джерелом збагачення, сатисфакція для громадянина України буде нижчою, ніж, наприклад, для громадянина Великої Британії, Нідерландів чи Норвегії.

Проте скарг від громадян України набагато більше. Тож абсолютна сума, яку виплачує наша держава, є, можливо, вищою, ніж в інших європейських країнах.

«Ситуація із цитуванням рішень ЄСПЛ просто катастрофічна»

— Сьогодні ЄСПЛ цитують майже всі суди першої та апеляційної інстанції і ВС. Чи завжди це доречно?

— Я вже неодноразово наголошував, що ситуація із цитуванням рішень ЄСПЛ просто катастрофічна. Ми

з колегами провели дослідження і виявили, що за рік таких цитат в українській судовій практиці було використано близько мільйона! Причому доречних — одиниці!

Їх використовують бездумно — лише через наявність слів, які схожі зі словами у справі, що розглядає український суддя. Скажу більше: лєвова частка цитат узятa з рішень ЄСПЛ, перекладу яких в Україні немає. Тож виходить, що українські судді не лише досконало знають іноземні мови — англійську та французьку, а й мають час, аби вичитувати рішення Євросуду.

Моїм колегам варто пам'ятати: аби зрозуміти, що хотів сказати Суд у тому чи іншому абзаці, замало вивчити саме рішення. Необхідно дослідити з десяток попередніх рішень, винесених у певній категорії справ! Свого часу, готуючи звернення до Страсбурга, я витрачав тижні на пошук релевантних рішень ЄСПЛ. Хіба наші судді зі своєю завантаженістю можуть робити те саме?

Також бездумне цитування рішень, які стосуються специфічних відносин у, скажімо, Австрії чи Фінляндії, у спорі, що розглядається в Україні, є недолугим і навіть смішним.

Вважаю, що у переважній більшості випадків положень українського законодавства цілком достатньо, аби належним чином обґрунтувати судові рішення. Закон не потребує «виправдань» практикою ЄСПЛ. Таке обґрунтування буде прийнятним за умови, коли якась норма

закону суперечить Конституції і суддя має намір надати перевагу положенням конвенції або, якщо положення закону потребує тлумачення, узгодити норму закону з вимогами конвенції. У справах, де я є доповідачем, дуже обережно ставлюся до цитування колег зі Страсбурга.

— Один із фахівців, з яким спілкувався «ЗІБ», припустив, що, цитуючи рішення ЄСПЛ, судді намагаються убезпечити себе від звинувачень в необ'єктивності чи упередженості...

— Для цього наводять не лише рішення ЄСПЛ, а й купу положень національного законодавства. Іноді у рішеннях, що потрапляють до ВС, містяться цілі розділи кодексів. Та що б там не цитувалося, обґрунтування або є, або його немає. Якщо його немає, це видно відразу.

«Якщо рослину багато разів пересаджувати в інше місце, її загибель неминуча»

— Нова президентська команда порушує питання судової реформи та очищення судової влади. Зокрема, є законопроект, в якому пропонується притягати до відповідальності суддів, які приймали рішення у справі, в якій ЄСПЛ установив порушення конвенційних гарантій. Як ви ставитесь до подібної ідеї?

— Ця ідея не нова. Однак її натхненникам варто дослідити досвід інших країн, зокрема Молдови, де вона була втілена в життя. Ні до чого хорошого це не привело. Є навіть висновок Венеціанської комісії про те, що не може

бути безпосереднього зв'язку між рішенням міжнародної судової інституції і відповідальністю судді національного суду.

Дійсно, є випадки, коли судді спотворили факти, норми або принципи права до невпізнаності. Однак їх — одиниці. І якщо мова йде про такі випадки, то необхідно проводити розслідування, аналізувати рішення ЄСПЛ і тоді виносити вердикт українським суддям.

У переважній більшості звернень до ЄСПЛ ідеться не про провину суддів, а про неналежну роботу інших органів. Зокрема, це і невиконання судових рішень. А який стосунок до цього мають судді? Тоді притягаймо до відповідальності парламентарів, які приймають закони, що неможливо виконати, чиновників, у тому числі з Міністерства фінансів та Міністерства юстиції, працівників виконавчої служби тощо.

Також є рішення ЄСПЛ, які стосуються тривалого розгляду справи. Але будьмо відвертими. Потуги реформаторів створили кадровий колапс у судовій системі України. Багато судів першої та апеляційної інстанції не мають достатньої кількості суддів. Ті, хто залишився, змушені працювати за двох-трьох, а то й п'ятьох колег. Звісно, про своєчасний розгляд не може бути й мови. Та хіба суддя, який і без того робить усе можливе і неможливе, аби право громадян на доступ до суду не було порушене, має нести відповідальність за «здобутки» реформи? Думаю, це неправильно.

— Чи переживе Україна чергову судову реформу?

— Можливо, ні. Якщо рослину багато разів викопувати із землі і пересаджувати в інше місце, її загибель неминуча.

Зараз гостро стоїть таке питання: що робити із тим, що ми вже маємо? Я розумію, що суспільство прагне бачити якихось чарівних суддів, у яких немає ні майна, ні родичів, які не бачать у житті жодної іншої мети, крім цілодобового здійснення правосуддя, які освічені, розуміються на міжнародному праві, вміють добре писати рішення та аргументувати свою думку. Таких суддів не існує. Однак їх уперто шукають. Принаймні саме таке враження склалося у мене під час конкурсу до ВС.

Та хіба можна говорити про ідеального суддю, не маючи ідеального середовища? І це починається з юридичних вишів, де й досі не гребують доробками 1960-х років. Якби у нас було 300 тис. випускників Оксфорда чи Гарварда, ми могли б обрати з них кілька тисяч найкращих. Та у нас немає таких випускників. Тож, очевидно, реформаторам доцільніше було б ставити більш реальні цілі, яких можна досягти в умовах сьогодення.

Поки що я не бачу кінцевих цілей судової реформи. Я хочу почути, яких конкретних цілей прагнуть досягти за допомогою реформи. Без цього в мене складається враження, що процес відбувається заради процесу. А отже, і результат оцінити неможливо.

«МОВА ВОРОЖНЕЧІ» В УКРАЇНСЬКОМУ ПУБЛІЧНОМУ ПРОСТОРИ

АВТОР: Пресслужба Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України»

Станом на 2019 рік, в Україні обмежена можливість притягнення до відповідальності за використання або поширення «мови ворожнечі». Одним із найбільш розповсюджених засобів протидії «мові ворожнечі» залишається притягнення особи до кримінальної відповідальності за ст. 161 Кримінального кодексу України. В той же час, судова практика виявила декілька суттєвих проблем щодо практичного застосування цієї статті:

кримінальні провадження за ч.1 ст.161 КК України (тобто без обтяжуючих наслідків), здійснюються у формі приватного обвинувачення. Тобто, кримінальне провадження може бути відкрито лише на підставі заяви потерпілого. Таким чином, якщо немає обтяжуючих наслідків та заяви потерпілого, правоохоронні органи не мають права відкривати кримінальне провадження. В той же час судовий реєстр містить приклади кримінальних проваджень, в яких правоохоронні органи реєстрували кримінальні провадження без заяви потерпілого, й більш того - суди виносили обвинувальні вироків в таких справах. Відсутність у ст. 161 КК України такого мотиву розпалювання ненависті або ворожнечі як сексуальна орієнтація або гендерна ідентичність. У 2017 році Європейська комісія проти расизму та нетерпимості вже звертала увагу України на цю прогалину та необхідність внесення змін до законодавства, оскільки злочини ненависті та використання «мови ворожнечі» саме з цих мотивів є доволі поширеними в Україні.

- небажання поліції відкривати кримінальні провадження за ст. 161 КК України, оскільки такі провадження підпадають під окремих контроль з боку Національної поліції. З огляду на це, поліція відмовляє у належній класифікації та у більшості випадків реєструє кримінальне провадження за ст. 296 Кримінального кодексу

України (хуліганство). Щоправда, за даними Моніторингової Місії ООН з прав людини в Україні, така практика поступово змінюється в кращу сторону. Якщо у 2018 році, за даними поліції, було порушено 27 кримінальних проваджень за статтею 161 КК України, то у 2019 році відкрито вже 43 справи.

Якщо говорити про інші інструменти протидії «мові ворожнечі», то слід звернути увагу на адміністративно-правові санкції. Поки найбільш дієвим інструментом є діяльність Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, про що свідчить аналіз даних національного реєстру судових рішень. В рамках адміністративних проваджень Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення ініціює позови з метою визнання програм такими, що не відповідають Законам України («Про інформатію» та «Про телебачення і радіомовлення») та (у разі іноземних програм) Європейській конвенції про трансграничне телебачення. Санкції за порушення законодавства включають попередження, штрафи та ініціювання відкликання ліцензії на мовлення через суд. В той же час знову треба відмітити, що законодавець звужив коло мотивів «мови ворожнечі» лише до раси, національності та релігії, повністю виключивши інші мотиви (соціальний статус, інвалідність, сексуальну орієнтацію або гендерну ідентичність). Також в Україні існує можливість протидії «мові ворожнечі» у цивільному процесі. Судова практика показує, що це можливо зробити в рамках звернення із позовом про захист честі, гідності та ділової репутації та спростовування недостовірної інформації.

На жаль, незважаючи на заклики українських правозахисних організацій та Європейської комісії проти расизму та нетерпимості, українська влада продовжує займати в сфері протидії «мові ворожнечі» реактивну позицію, тобто реагуючи на факти використання (поширення) «мови ворожнечі», й не приділяючи належної уваги просвітницьким кампаніям. Навіть такі позитивні досягнення, як затвердження Національної стратегії у сфері прав людини та Плану заходів з ре-

алізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року, які містять в собі положення щодо протидії «мові ворожнечі», через низький рівень їх втілення у життя, фактично можна розглядати лише як декларацію намірів.

Незважаючи на повне ігнорування з боку законодавця проблеми поширення «мови ворожнечі» з мотивів сексуальної орієнтації або гендерної ідентичності, цей аспект дискримінації залишається однією із найгостріших проблем в Україні. Особливе занепокоєння у цьому аспекті викликає використання «мови ворожнечі» посадовими особами державних органів влади та місцевого самоврядування.

У червні 2019 року, напередодні проведення Маршу рівності на підтримку ЛГБТ-спільноти, заступник Сумського міського голови та член ВО «Свобода» Максим Галицький висловив своє відношення до учасників Маршу рівності на своїй сторінці у Фейсбук. Зокрема, виразив бажання бачити таких осіб у концтаборах, прикріпивши відповідне фото з бранцями концтабору. Відповідно до інформації Генеральної прокуратури України, за фактом таких висловлювань 23 червня 2019 року було розпочато кримінальне провадження за ч. 1 ст. 161 КК України. Також треба підкреслити, що в 2019 році учасників Маршу Рівності підтримали численні дипломати, міжнародні організації, а також представники державної влади. Окреме звернення було оприлюднено й на сайті Адміністрації президента України.

В той же час, в Україні продовжує існувати тривожна тенденція відсутності належної реакції з боку органів державної влади та місцевого самоврядування при реєстрації на їх сайтах електронних петицій з ознаками «мови ворожнечі» або дискримінації з мотивів сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності. У січні 2018 року на вимогу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з сайту Адміністрації Президента України було видалено електронну петицію, зареєстровану головою правління Асоціації місіонерських церков євангелістських християн України, щодо припинення пропаганди гомосексуалізму та захисту традиційних сі-

Протягом 2019 року використання в Україні «мови ворожнечі» представниками органів влади та публічними особами набуло загрозливих розмірів через поширення в соціальних мережах та вплив на радикалізацію настроїв в суспільстві. Про проблеми притягнення до відповідальності за використання та поширення «мови ворожнечі», а також найбільш гучні справи, читайте в огляді адвокатки Юлії Лісової, який підготовлено в рамках ініціативи «Миротворчий підхід на протилежності мові ворожнечі».

мейних цінностей. Вказана петиція містила заклики до обмеження прав людини, підбурювала до дискримінації за ознакою сексуальної орієнтації й гендерної ідентичності, порушувала права людей, які належать до ЛГБТ-спільноти на повагу до їх честі та гідності. 30 серпня 2018 року Чернівецька міська рада у відповідь на електронну петицію щодо заборони проведення гей-парадів та маршів рівності у м. Чернівці, вирішила звернутись до Верховної Ради України, Президента та Кабміну «щодо захисту і розвитку інституції сім'ї в Україні». В рамках звернення, місцеві депутати, зокрема, просили заборонити проведення так званих маршів рівності, прайдів, гей-парадів, фестивалів квір-культури тощо, а також ухвалити Закон України «Про заборону пропаганди гомосексуалізму».

Іншим тривожним аспектом використання «мови ворожнечі» є політична сфера, особливо в період передвиборчих кампаній, коли суспільство перебуває у більш збудженому стані та легко піддається маніпуляціям. Декларація про свободу дебатів у засобах масової інформації Ради Європи наголошує, що свобода політичних дебатів не передбачає права на висловлення расистських думок або думок, що провокують ненависть, ксенофобію, антисемітизм та всі форми нетерпимості.

Одним із таких прикладів є ситуація, яка склалась у м. Одесі. У червні 2019 року, в період виборчої кампанії, на вулицях Одеси з'явилися численні білборди із так званим чорним піаром політичної партії «Опозиційна платформа – За життя» - провокаційними написами, які містять ознаки «мови ворожнечі» з мотивів місця проживання, а саме по відношенню до мешканців м. Донецьк. Вказані білборди наводили цитати одного з представників зазначеної партії: «була б моя воля, я б розстрілював автобуси Донецьк-Київ та Київ-Донецьк» - Ілля Кива. В цій ситу-

ації особливе занепокоєння викликає повне ігнорування даних фактів як з боку органів місцевої влади, так і поліції, які мають достатньо важелів для миттєвого реагування.

Схожа ситуація була зафіксована також і протягом президентських виборів 2019 року. Представники різних громадських організацій повідомляли про високий рівень чорного піару з боку основних кандидатів на посаду президента України. Наприклад, у лютому 2019 року у Львові розмістили серію плакатів із написами «Весна прийде — будуть нові жарти про хохлів», «ЗЕ!проданець — слуга у@ода», «Весною житимемо по-новому у федеральному окрузі» та інші. Плакати були розміщені з порушенням законодавства, без вихідних даних. В той же час, штаб одного із кандидатів офіційно розмістив білборди із зображенням президента РФ в якості опонента, що прямо заборонено законодавством України.

Високий рівень поширення «мови ворожнечі» у період президентських виборів 2019 року було зафіксовано й в соціальних мережах. Відповідно до результатів дослідження громадської організації «Інтерньюз-Україна» - «Русский мир» та вибори в Україні: про що говорять у ВКонтакте», в зазначеній мережі переважав негатив щодо кандидатів в президенти України з ши-

роким використанням «мови ворожнечі» в особливо гострій формі: «буржуазная мразь», «вонючие лицемерные твари», «смерть для единоУкраины», «(хохлоп_дору)», «Кацапо-хохол», «хунтята», «скачущие чубато-шароварные небратья» тощо. Особливу увагу автори дослідження звертають на прояви антисемітизму: Зеленського тут називають «хабатовец» і «хабадник»; П. Порошенко – «Петя Вальцман»; Ю. Тимошенко – «Юда Володимирівна».

Незважаючи на висновок Європейської комісії проти расизму та нетерпимості про низький рівень використання «мови ворожнечі» в Україні

Свобода політичних дебатів не передбачає права на висловлення расистських думок або думок, що провокують ненависть, ксенофобію, антисемітизм та всі форми нетерпимості

продовження с.7>>

<<с.6 початок

за умов тривалого збройного конфлікту, однією із нагальних проблем залишається питання інтеграції внутрішньо переміщених осіб та мешканців окупованих територій, а також зняття соціальної напруги між прихильниками протилежних політичних поглядів.

У квітні 2019 року Бі-Бі-Сі опублікувало відео щодо ситуації у зоні збройного конфлікту та проблем, з якими стикаються місцеві жителі. В цьому ж відео були кадри інтерв'ю з міністром соціальної політики України Андрієм Ревою, який висловив своє відношення до мешканців тимчасово окупованих районів Донецької і Луганської областей, назвавши їх «мерзотниками» та заперечивши їх право на соціальні виплати. В цьому випадку доречно навести відповідь іншого політика (Юлії Тимошенко), яка виступила з вимогою про негайну відставку міністра та перевірку його заяви з боку правоохоронців: «Вони потребують нашого захисту, нашої допомоги, нашого розуміння. Вони часом обмануті, введені в оману, але вони-українці! І це той імператив, від якого ми не можемо відступати ні на крок».

В цьому ж контексті окремої уваги заслуговує справа телеканалу «NewsOne», який був оштрафований Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення, серед іншого й через поширення «мови ворожнечі». 7 лютого 2019 року Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення наклала санкції на ТОВ «Новини 24 години», що мовить під логотипом «NewsOne», у вигляді штрафу на 96 530,25 гривень за поширення мови ворожнечі. Національна рада визнала, що «NewsOne» 31 липня, 1, 2, 5, 6, 13 вересня 2018 року транслював закли-

Хоча інформація може шокувати, а також бути сумнівною з погляду відділення фактів від коментарів, однак вона підпадає під межі критики урядової політики та багато в чому відповідає публічній думці стосовно подій в Іловайську

ки до розв'язування агресивної війни або її пропаганди та/або розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті. Моніторинг програм телеканалу та проведена позапланова перевірка мовника виявили порушення законодавства – «мову ворожнечі» зафіксували у виступах гостей і ведучих програм «NewsOne»: Олени Лукаш, В'ячеслава Піховшека, Руслана Коцаби, Євгена Червоненка, Андрія Лесика, Михайла Добкіна, Дмитра Співака. Окрім власної перевірки, Національна рада звернулась до

Незалежної медійної ради із проханням надати висновки щодо поширюваної телеканалом «NewsOne» інформації. 10 грудня 2018 року було оприлюднено висновок, в якому незалежні експерти констатували порушення вимоги абзацу четвертого частини другої статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (заборона на використання телерадіоорганізацій для розпалювання національної ворожнечі та ненависті); порушення вимоги абзацу дев'ятого частини другої статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (заборона трансляції телепередач, виготовлених після 1 серпня 1991 року, що містять популяризацію або пропаганду органів держави-агресора та їхніх окремих дій, що виправдовують чи визнають правомірною окупацію території України); вимог достовірності та збалансованості подання інформації, відображених у статті 59 Закону України «Про телебачення і радіомовлення».

Загалом, окрім інших порушень, Незалежна медійна рада виявила ознаки порушення заборони на використання телерадіоорганізацій для розпалювання національної ворожнечі та ненависті, передбаченої Законом України «Про телебачення і радіомовлення», у чотирьох передачах телеканалу. Висновок Незалежної медійної ради щодо звернення регулятора є важливим з точки зору проведення межі між «мовою ворожнечі» та захистом на свободу вираження поглядів та особливо критики урядової політики: «Вислови Руслана Коцаби в передачі «Я так думаю», що транслювалася хоча інформація може шокувати, а також бути сумнівною з погляду відділення фактів від коментарів, однак вона

підпадає під межі критики урядової політики та багато в чому відповідає публічній думці стосовно подій в Іловайську». 1 вересня 2018 року, містять критику армійського командування під час проведення військових операцій на Донбасі у 2014 році — і

Крім того, експерти підкреслюють, що дискусія «в рамках передачі «Український формат», що транслювалася 17 жовтня 2018 року, містить жорстку критику медичної реформи та пані Уляни Супрун. В той же час, на її адресу не лунають прямолінійні звинувачення

Ініціатива «Миротворчий підхід на протидію мові ворожнечі»

B | S | T The Black Sea Trust for Regional Cooperation
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Robert Bosch Stiftung

Одеська обласна організація КОМІТЕТ ВИБОРЦІВ УКРАЇНИ

«Мова ворожнечі» в українському публічному просторі

проблеми притягнення до відповідальності та гучні справи

ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ СТ. 161 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

ПОТРІБНА ЗАЯВА ПОТЕРПІЛОГО

НЕМАЄ МОТИВУ СЕКСУАЛЬНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ТА ГЕНДЕРУ

НЕНАЛЕЖНА КВАЛІФІКАЦІЯ ЯК ХУЛІГАНСТВО

2018 - 27 кримінальних проваджень за статтею 161 КК України

Напередодні проведення Маршу рівності в підтримку ЛГБТ-спільноти, заступник Сумського міського голови та член ВО «Свобода» Максим Галицький на своїй сторінці у Фейсбук виразив бажання бачити таких осіб у концтаборах, прикріпивши відповідне фото з бранцями концтабору.

hate speech

У червні 2019 року на вулицях Одеси з'явилися численні біл-борди з "чорним піаром" політичної партії «Опозиційна платформа – За життя» - провокаційними написами, які містять ознаки «мови ворожнечі» з мотивів місця проживання по відношенню до мешканців м. Донецьк.

За фактом таких висловлювань 23 червня 2019 року було розпочато кримінальне провадження за ч. 1 ст. 161 КК України. З іншого боку, в 2019 році учасників Маршу Рівності підтримали численні дипломати, міжнародні організації, а також представники держаної влади.

2019 - вже 43 кримінальних проваджень за статтею 161 КК України

Декларація про свободу дебатів у засобах масової інформації Ради Європи наголошує, що свобода політичних дебатів не передбачає права на висловлення расистських думок або думок, що провокують ненависть, ксенофобію, антисемітизм та всі форми нетерпимості.

в геноциді українського народу, що могло би бути ознакою розпалювання ворожнечі. Незалежна медійна рада наголошує, що ці звинувачення можуть не мати фактичного підґрунтя, однак недотримання стандартів діяльності журналістської діяльності не є самостійним свідченням мови ворожнечі; це питання буде розглянуте у висновку окремо».

«Окремо слід наголосити на висловах, що пролунали в рамках передачі Live, що транслювалася 5 вересня 2018 року о 19:51, та передачі «Український формат», що транслювалася 5 вересня 2018 року. Так, Євген Червоненко та Михайло Добкін у цих передачах називають спікера парламенту Андрія

Парубія ідеологом вбивств в Одеському будинку профспілок, а також порівнюють його з нацистами, що розстрілювали євреїв у Бабиному Яру. Фактично, такі висловлювання є нічим іншим, як звинуваченнями у сповідуванні нацистської ідеології паном Парубієм. Хоча такі вислови теж можна розглядати крізь призму більшої межі критики для представників владної верхівки, на відміну від ситуації з Уляною Супрун, у цих висловах є пряме звинувачення у вчиненні особою найсерйозніших злочинів. Ототожнення когось із нацистами та фашистами є таким, що розпалює ворожнечу, — на чому наголошував Європейський суд з прав людини у справі Surek v Turkey. Зокре-

ма, судом вислів «фашистська турецька армія» визнано таким, що стигматизує іншу сторону конфлікту та закликає до помсти щодо осіб, які неможливо вчинили злочини.

Публікація підготовлена в рамках ініціативи «Миротворчий підхід на протидію мові ворожнечі», яка реалізується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України», за фінансової підтримки Robert Bosch Stiftung (RBSG) та Black Sea Trust for Regional Cooperation of the German Marshall Fund of the United States. Думки, висловлені в цій публікації, не обов'язково відображають позицію Robert Bosch Stiftung, Black Sea Trust чи їх партнерів.

«Кава з суддею» та правова допомога вразливим групам: активності Громадського центру правосуддя в м. Татарбунари

АВТОР: Прес-служба Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України»

Неформальна зустріч у форматі «кава із суддею» на початку липня в черговий раз відбулась в приміщенні Громадського центру правосуддя в м. Татарбунари. Про діяльність та проблеми Татарбунарського районного суду, з місцевими депутатами та активістами говорив суддя Олександр Сметаняк. Окрім посилення комунікації та співпраці судових органів з громадою, Громадський центр правосуддя в постійному режимі надає фахову адвокатську допомогу представникам вразливих груп.

5 липня у приміщенні Громадського центру правосуддя в м. Татарбунари відбулась чергова «кава зі суддею», за участі судді **Олександра Сметаняка**, секретаря міської ради **Оксани Жаран**, депутата міської ради **Юлії Бондаренко**, керівника громадської організації інвалідів **Тамари Бондаренко**, голови ради ветеранів органів МВС **Віктора Яременка**, керівника Татарбунарського офісу Мережі правового розвитку **Катерини Кирган-Мангул**, пенсіонера МВС **Валентини Коваленко** та керівника Громадського центру правосуддя **Леоніда Семененко**. Раніше такі зустрічі відбувалися у більш спокійній обстановці, але ця «кава із суддею» від початку була напруженою, адже мешканці громади активно обговорювали питання майбутнього Татарбунарського районного суду та можливостей громадян у доступі до справедливого правосуддя. Секретар міської ради **Оксана Жаран** почала свій виступ зі звернення до судді Сметаняка щодо його подальшого перебування в Татарбунарах.

представники громади задалися питанням щодо того, як же він зможе впоратися з таким валом справ, який йде до суду. Чи мешканці міста та району зможуть надалі отримати ефективний захист своїх прав у суді та чи зможе суддя взагалі працювати у такій ситуації?

Відповідей на ці питання наразі немає. Незважаючи на ряд звернень місцевих громадських організацій до ВРП, ВККС та ДСА України щодо вирішення питання про надання можливості продовжити відрядження судді Сметаняка або ж його переведу до Татарбунарського суду на постійній основі, жодне звернення протягом місяця розглянуто не було і відповіді громада не отримала.

«Розуміючи ситуацію, яка склалася навколо суду та маючи гіркий досвід результатів реформ медицини, коли у районі та у місті не залишилося лікарні, ми можемо втратити і суд», - так резюмував ситуацію навколо суду голова ветеранів органів МВС **Віктор Яременко**. Його обурило ставлення вищих органів

звернутися з письмовим зверненням до президента України **Володимира Зеленського** та попросити сприяння у вирішенні проблем Татарбунарського районного суду у терміновому порядку. «Ми маємо право знати, що станеться з нашим судом та що нам робити у подальшому. Адже у разі припинення діяльності нашого суду, нам потрібно буде виїздити до інших судів, а це накладно для простого жителя громади і створює купу проблем, у тому числі і фінансових». Депу-

тує від своєї організації відповідні звернення, які будуть надіслані відповідним владним органам.

Окрім посилення комунікації та співпраці судових органів з громадою, Громадський центр правосуддя в постійному режимі надає фахову адвокатську допомогу представникам вразливих груп. В якості прикладу можна навести таку діяльність протягом одного дня – 10 липня 2019 року. Цей день почався з того, що представники Громадського центру право-

зняття особи з реєстрації за місцем проживання та стягнення аліментних платежів на утримання дітей та розділу спільно нажитого майна. Також правники Громадського центру правосуддя провели зустріч з представниками ромської громади міста **Олександром Караєм** та Федором Караєм. Адвокатка **Юлія Лісова** спільно з керівником Центру **Леонідом Семененко** розповіли представникам ромської спільноти про порядок голосування на позачергових виборах до

Відповідаючи на запитання представниці міської ради, **Олександр Сметаняк** зазначив, що його відрядження до Татарбунарського районного суду завершується 18 липня, і у подальшому в суді буде працювати лише двоє суддів. Однак один суддя йде у відпустку, а отже залишається лише один суддя. Усі присутні

судового самоврядування, які живуть самі по собі, а громада сама по собі. Такі ж питання задавалися і керівником громадської організації інвалідів **Тамарою Бондаренко**.

Депутат міської ради **Юлія Бондаренко** висловила з приводу ситуації навколо суду і запропонувала учасникам акції «кава зі суддею»

татка висловила надію на те, що звернення від громади до вищих органів судового самоврядування та президента України будуть результативними.

«У нас немає часу для того, аби пасивно чекати, поки на нас звернуть увагу, ми повинні діяти швидко і результативно» - висловила **Валентина Коваленко**, ветеран органів МВС, людина з величезним життєвим досвідом. Місцева мешканка не розуміє позицію судової адміністрації та інших судових органів щодо небажання врегулювати проблему в Татарбунарському суді. Тим більше суддя **Олександр Сметаняк** хоче надалі працювати в громаді, завжди йде назустріч людям та готовий їх вислухати. Татарбунарський суд повинен залишитися у тому складі, у якому працює зараз. Для цього потрібно аби представники ВККС та ВРП в короткий термін вирішили питання щодо відрядження, а краще переведу судді до Татарбунарського суду. Отже, за одноголосним рішенням учасників акції «кава зі суддею», кожен підго-

суддя провели зустріч з партнерами - представниками БФ «Еммануїл». Керівник Громадського центру правосуддя в м. Татарбунари **Леонід Семененко** та радник з правових питань центру, адвокатка **Юлія Лісова**, узгодили питання подальшої співпраці та надання правової допомоги клієнтами обласного Центру матері і дитини «Життя» з керівниками БФ «Еммануїл» **Анатолієм Бабенко та Русланом Чеботару**. Громадський центр правосуддя взяв на себе зобов'язання підготувати для Центру матері і дитини відповідний пакет документів для його подальшого подання до суду щодо зняття з реєстрації колишньої клієнтки цього закладу, яка на протязі двох останніх років не знаходиться за місцем реєстрації місця проживання.

Потім радник з правових питань, адвокатка **Юлія Лісова** надала правові консультації мешканцям громади з питань громадянства України,

Верховної Ради України, про процедуру та порядок зміни місця голосування, про процедуру голосування. Також було звернено увагу на те, що у разі порушень прав виборців вони можуть звертатися до Громадського центру правосуддя для вжиття заходів реагування щодо поновлення порушених прав виборців. Також правники відповіли на запитання ромів щодо розподілу майна подружжя та вирішення спірних питань в цій сфері.

Діяльність пілотного Громадського центру правосуддя в м. Татарбунари здійснюється в рамках проекту «Ефективний доступ до правосуддя в місцевих громадах», який виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» за підтримки американо-українського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Нове правосуддя».

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ В СУДІ

АВТОР: Громадський центр правосуддя в м.Татарбунари
Татарбунарський районний суд Одеської області

Знаходячись у суді, пересічний громадянин іноді або не знає, або не розуміє, як йому поводитися в цьому органі влади. Для того, аби ви, шановні громадяни, не припускалися прикрих помилок, пропонуємо вам поради щодо правил поведінки в суді.

1. При вході до зали судових засідань судді або колеги суддів усі присутні встають. Кожного разу, коли до вас звертається суддя, потрібно стоячи відповідати на його запитання. Якщо ж ви ставите запитання, то таке правило діє і при цьому: ви повинні задавати його стоячи.
2. При зверненні до судді потрібно вживати такі слова: «Ваша честь».
3. При зверненні до учасників судового процесу потрібно звертатися до них ввічливо, вживаючи слова «шановний», «шановна», «пане», «пані».
4. Для того, аби не перебивати учасників судового процесу, у разі якщо ви хочете, аби вам надали слово, потрібно підняти руку.
5. Якщо вам потрібно вийти із зали судового засідання, ви маєте право заявити клопотання щодо оголошення перерви судового засідання.
6. Не потрібно сперечатися із судом.
7. Усі документи та інші матеріали, що стосуються справи, яка розглядається під час судового засідання, потрібно передавати через судового розпорядника або ж секретаря судового засідання. Або перед судовим засіданням – через канцелярію суду.
8. Під час відповіді на поставлене вам запитання говоріть лаконічно, зрозуміло та голосно, щоб присутні на судовому засіданні могли вас почути.

ЯКІ НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ПОВЕДІНКИ В СУДІ МОЖУТЬ БУТИ?

1. У разі порушення правил поведінки під час судового процесу суддя може винести попередження.
2. Після того як суд виніс попередження порушнику правил поведінки в суді він може видалити

таку особу із зали судового засідання.

3. За прояв неповаги до суду стосовно порушника може бути накладено штраф, або ж така особа може бути піддана адміністративному арешту.

ЯК МОЖНА ОЗНАЙОМИТИСЯ З МАТЕРІАЛАМИ СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ ТА ЗВУКОЗАПИСОМ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ?

- Учасник судового процесу звертається до апарату суду з письмовою заявою.
- Під час ознайомлення з матеріалами справи або прослухування фонограм судового засідання його учасник знаходиться у приміщенні суду, і при цьому присутній працівник апарату цього суду.
- Під час ознайомлення з матеріалами справи можна робити витяги та знімати копії за допомогою фотоапарату, при цьому категорично забороняється робити написи або ж видаляти окремі аркуші справи та іншим способом пошкоджувати судову справу.
- У вас є можливість отримати електронну копію фонограми судового засідання по вашій справі.

Досить часто до Центру правосуддя звертаються громадяни з питаннями щодо порядку звернення до суду.

З цього питання ми радимо здійснити наступні кроки:

КРОК I. Вашу скаргу, позовну заяву чи клопотання ви можете подати до суду поштовим відправленням.

КРОК II. Надсилати документи рекомендуємо як цінний лист рекомендованою поштою з поштовим вкладенням та повідомленням про вручення вашого відправлення адресату.

УВАГА! Копії надісланого вами документа та квитанції, отримані у поштовому відділенні, про відправлення вами документів зберігайте у себе, щоб підтвердити відправлення вами документів до суду.

ЦЕ ВАЖЛИВО ЗНАТИ! Днем вчинення відповідної дії вважається день, у який ви здали документ до поштового відділення, що визначається за поштовим штемпелем, а не

день, коли цей документ надійшов до суду.

КРОК III. Документи ви можете подати власноруч через канцелярію суду, до якого ви звертаєтесь.

У робочий час, звернувшись до працівника апарату суду, який веде приймання вхідної кореспонденції та її реєстрацію, ви можете передати ваші документи. Обов'язково візьміть з собою копії документів, які ви подаєте до суду, і попросіть працівника, котрий приймає у вас документи, проставити відбиток штампю із вказівкою в ньому дати та часу одержання та реєстраційного номеру, або ж видати відповідну довідку щодо прийняття документів із переліком цих документів.

ЦЕ ПОТРІБНО ЗНАТИ! Анонімні звернення суд до розгляду не приймає.

У разі подання вами звернення в рамках вашої справи, по якій відкрито провадження, на початку документа ми рекомендуємо вказувати реєстраційний номер справи. Це дасть можливість прискорити передачу вашого звернення відповідному судді.

ЩО ПОТРІБНО, АБИ ПІДГОТУВАТИСЯ ДО ВІЗИТУ В СУД?

Для цього потрібно взяти з собою:

1. Документ, який посвідчує вашу особу, а це може бути паспорт, посвідка про постійне проживання в Україні тощо.
2. Записник або ж папір, на якому можна зробити свої нотатки.

3. Підготовлені вами записи щодо вашої справи.

4. Документи та інші докази, які стосуються вашої справи та на які можна посилатися як на докази.

5. Чисті аркуші паперу та ручки: часто в суді виникає потреба написати заяви чи клопотання.

6. Учасники процесу мають право вести аудіозапис процесу. Тому, якщо вам це необхідно, підготуйте диктофон.

7. Ми рекомендуємо надати перевагу офіційно-діловому стилю одягу під час відвідування суду.

ЦЕ ВАЖЛИВО! До суду потрібно приходити завчасно та повідомити про своє прибуття секретареві або ж помічнику судді, який веде вашу справу. Якщо через обставини ви не можете прибути до суду, повідомте суд про це завчасно та у письмовій формі або, якщо це неможливо, телефоном (номери телефонів судів знаходяться на офіційному сайті судової влади та в приміщенні суду).

ЩО НЕ ПОТРІБНО РОБИТИ У ПРИМІЩЕННІ СУДУ?

- У приміщенні суду не можна користуватися мобільним телефоном з увімкненим звуковим сигналом. Перед входом до суду переведіть телефон на режим вібродзвінка.
- У приміщенні суду поведіть себе спокійно, врівноважено і стримано. Не проявляйте своїх емоцій, це не вирішить

ваших проблем.

- Ввічливо та з повагою ставтеся до суддів та працівників суду, ваших опонентів та інших відвідувачів суду, не принижуйте нікого з них, адже це неповага до людей, які вас оточують.

ЦЕ ВАЖЛИВО ДЛЯ ВАС!

Серед працівників суду є дві категорії: перша - це судді, друга - це працівники апарату суду. Суддям заборонено:

- проводити зустрічі й спілкування з будь-якою зі сторін справи та адвокатам без участі іншої сторони або ж її представника;
- надавати будь-які коментарі з питань справи, яку суддя розглядає.

Отже шукати зустрічі з суддею у його робочому кабінеті чи іншому місці не потрібно. Для цього є працівники апарату суду, які зможуть надати вам відповіді на організаційні питання роботи суду. Тому ми радимо вам звертатися до них з питань, які виникають у вас під час знаходження в суді, до початку судового засідання.

У СУДІ ЗАБОРОНЕНО:

- розпивати алкогольні напої;
- палити у невідведених для цього спеціальних місцях;
- знаходитися в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння;
- приносити до приміщення суду вогнебезпечні та вибухонебезпечні речовини і предмети.

Координаційний офіс безпеки продовжує інформаційну кампанію щодо безпеки дітей під час літніх канікул

АВТОР: Пресслужба Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України»

Під час літніх канікул Координаційний офіс безпеки в місті Татарбунари проводить широку інформаційну кампанію щодо безпеки дітей – представники офісу спільно з поліцейськими, рятувальниками та іншими фахівцями інформують дітей щодо безпечного поведіння під час відпочинку. 11 липня спільно з представниками офісу Мережі правового розвитку та бюро правової допомоги, проведено зустріч з питань протидії булінгу та дискримінації в дитячому оздоровчому закладі «Зоряка» на чорноморському узбережжі на курорті Расейка.

11 липня керівник Координаційного офісу безпеки в м. Татарбунари **Леонід Семеновко**, керівник Татарбунарського офісу Мережі правового розвитку **Катерина Кирган-Мангул** та спеціаліст бюро правової допомоги Інга Дмитрієва відвідали дитячий оздоровчий заклад «Зоряка», розташований у рекреаційній зоні Расейка. Вислухати правників зібралось 250 дітей,

а також 40 осіб з числа керівництва та вихователів оздоровчого табору.

Зустріч розпочав керівник Координаційного офісу безпеки Леонід Семеновко з гострого питання дискримінації та «мови ворожнечі». Правник розпочав спілкування з того, що дізнався, звідки приїхали діти на відпочинок. Як виявилось, в оздоровчому закладі зібрались діти з різних

куточків України та Одеської області. І це стало першим важливим висновком, адже незважаючи на те, хто звідки приїхав, діти швидко потоваришували. Діти досить чітко змогли зорієнтуватися під час наступного спілкування щодо недопустимості дискримінації та «мови ворожнечі» та самостійно почали наводити приклади такого відношення. Наприклад, було згадано інцидент в одному з ресторанів Львова, до якого завітав Олександр з дитячим церебральним паралічем. Хлопець чекав на свою знайому, коли його попросили залишити ресторан, бо офіціант розцінив його як «підозрілу особу». Під час проведення зустрічі з дітьми від деяких з них пролунали певні негативні оцінки щодо деяких представників інших національностей. Реагуючи на це, правник запитав дітей, чим вони відрізняються від представників інших національностей. Дівчинка з п'ятого загону зазначила, що усі однакові, немає різниці якого кольору у них шкіра, якою мовою вони розмовляють. «Ми не маємо права принижувати жодну дитину за національними чи будь-якими ознаками», - спільно підсумували це питання.

Продовжуючи зустріч, керівниця офісу Мережі правового розвитку Катерина Кирган-Мангул проговорила з дітьми питання булінгу.

Більшість дітей були достатньо обізнані з цієї теми, тому спільним обговоренням розібрали види булінгу, хто є його учасником та яка відповідальність за вчинення булінгу. В результаті зустрічі всі разом прийшли до того, що ми не можемо бути толерантними до «мови ворожнечі», булінгу, а також будь-яких утисків прав дитини.

Також правники застерегли дітей від необережного поводження з вогнем та вибухонебезпечними предметами, нагадали про правила поведінки на морі та інших водоймах. З метою попередження дорожньо-транспортного травматизму розповіли дітям про дотримання правил дорожнього руху – зокрема, як вести себе на дорозі та біля неї, де небезпечно гратися. Увагу дітей звернули, що до-

рожньо-транспортна пригода може статися не тільки на проїжджій частині, а й у дворах, а загрозу для життя може нести не лише автомобіль, але і мопед та навіть велосипед. Також дітям нагадали правила поведінки з незнайомими людьми, дали поради, як зберегти від крадіжок чи втрати мобільні телефони та інші гаджети, а також пояснили, як себе поводити, якщо діти стали свідками правопорушень на вулиці, в навчальних закладах чи вдома.

Ініціатива «Координаційний офіс безпеки як інструмент розвитку безпечної громади та інклюзивності» впроваджується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України», за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

«Одеса стала південним центром української оборони, тож ризиковано поставити на посаду голови ОДА не ту людину», - юрист-міжнародник

АВТОР: Євгенія Генова

Останнім часом новообраний президент Володимир Зеленський здійснив кілька візитів підряд на південь України. ІзбірКом поцікавився у колишнього представника президента в Криму, професора і юриста-міжнародника Бориса Бабіна, як можна розцінювати таку увагу до південних областей та які кроки слід вживати державі у напрямку деокупації Криму.

- Президент України двічі побував на Одещині за короткий проміжок часу. Як вважаєте, чим це обумовлено?

- Президенту України необхідно вирішувати ключові кадрові питання, зокрема щодо призначення голів обласних адміністрацій. Оскільки

Одеська область є одною з ключових для української економіки, традиційно має власне потужне політичне лобі та є перехрестям інтересів низки промислово-фінансових груп – це не просте завдання. Крім того, Одеса стала південним центром української оборони, межує з окупованими росіянами районами Молдови – тут занадто ризиковано поставити на посаду голови ОДА не ту людину.

Тривають консультації, йде обговорення, але очевидно, що призначення буде вже після виборів до Верховної Ради, можливо, з урахуванням їх підсумків по регіону.

- Як оцінюєте діалог Зеленського з Власовим, чи виправданий такий крок як відставка всіх очільників митниць і які мають бути наступні кроки в плані наведення ладу на митницях?

- Президента України багато критикують за порушення принципу розподілу влади, адже митниця є органом, підпорядкованим Кабміну. Але між звільненням та публічним закликком подати у відставку є, як-то кажуть, велика різниця. І те, що заклик президента були митниками проігноровані (бо кожен навіть день на посаді – це мільйонні можливості), також вкрай характерно. Наразі за конкурсом при-

продовження с.9 >>

<< с.8 початок

значено нового голову ДФС України, подивимось на його кадрову політику, а також – на дії нового прем'єр-міністра та уряду у сфері податків та мита. Школа «вінницького базару» у вітчизняній економіці, зокрема у сфері фінансів та товаропотоків нарешті має поступитися як мінімум професіоналам. Митниця разом з прикордонниками, СБУ, прокуратурою та навіть військовими сама по собі стала лише ланцюжком у величезному трафіку контрабанди, який йде наразі через Україну, прилеглі до неї морські простори та окуповані території – наші та молдовські. Найсумніше тут полягає у тому, що без «плідної співпраці» наших силовиків із російськими такі потоки були б неможливими за визначенням.

- Візит на Херсонщину був важливим з огляду на те, як президент висловився про обладнання КПВВ та інші речі, пов'язані з Кримом. Деякі оглядачі скептично поставилися до того, що обладнанням КПВВ буде займатися голова ОДА, а не інші профільні структури. Як вважаєте, хто ними має займатися?

- Загалом дуже знаковим є те, що президент України очільника Херсонщини представив на межі з Кримом, до того ж, ця людина має серед іншого досвід роботи у Міністерстві оборони. Не хочу наразі нічого загадувати, але закликаю усіх патріотів, незалежно від партійної належності, «підставити плече» новій владі в усіх її розумних кроках та намірах.

Обладнання ж КПВВ є старою проблемою, яка пов'язана в першу чергу із нелегальними перевезеннями пасажирів (два мільйони осіб щорічно) та переміщенням товарів через адмінмежу. Спроби «сісти на потоки» у Присивашші за ці п'ять років робили геть усі, від професійних борців за національні автономії до донецьких та одеських бандитів. «За бортом» залишалися потреби людей, адже без впорядкування автобусних перевезень від КПВВ та удосконалення залізничного сполучення зі станціями «Вадим» та «Новоолексівка» нічого практично корисного для громадян з облаштування будиночків на межі не вийде.

А впорядкування автоперевезень – це якраз клопіт обласної та районних держадміністрацій, але, звісно, додатково необхідні зусилля силовиків на рівні центральних апаратів, посилення прикордонників та навіть застосування Нацгвардії. Бо сьогодні з цих районів добрим словом та розпорядженням голови облдержадміністрації мафію не виженеш. Крім регіональної влади, повноваження у цій сфері має Мінінфраструктури, та, як кажуть злі язички, профільний заступник міністра, що опікувався цим питанням

з 2017 року, залишиться після виборів на керівних посадах. Втім, президент в Одесі публічно висловився щодо голови сумнозвісної Укртрансбезпеки, тож подивимось, що зміниться у цій структурі, покликаний боротися з нелегальними перевезеннями

- Які узагалі проблеми на КПВВ існують і що першочергово слід робити?

- Проблеми загальновідомі: освітлення, дорожнє покриття, нормальні паркани, пішохідні доріжки, навіси, зупинка для автобусів. Це все відносно недорого. Просто ці реальні нагальні питання ніхто не хоче вирішувати окремо від утворення на сервісній зоні підконтрольних хабів для перевалки товарів, а також – від заведення на КПВВ («власних») перевізників пасажирів. Крім того, багато років ми чуємо про потребу утворення у сервісній зоні якихось центрів послуг, де має бути все на світі, від видачі паспортів та медичної допомоги до нотаріуса та «музею деокупації». Проектими Мінінфраструктури ці всі об'єкти передбачені, можливо, для них вже скоро поставлять модулі. Працювати ж це все на практиці не буде через дві основні причини.

По-перше, людям, які перетинають контрольний пункт, на відміну від київських прожекторів, абсолютно не цікаво залишатися тривалий час та вирішувати власні проблеми на очах окупантів, їх головна мета – якнайшвидше залишити адмінмежу. Характерно, що навіть заклади харчування біля КПВВ за ці роки не виникли – бо люди там навіть каву пити не хочуть, якщо є можливість їхати далі. По-друге, місцевим мешканцям, що за визначенням складатимуть персонал всіх цих паспортних, медичних та інших установ, також не дуже цікаво працювати на адмінмежі, бо вони також прекрасно розуміють ризики та наслідки. Тобто після того як самі модулі поставлять та урочисто переріжуть стрічки, там дуже скоро не буде нікого ані всередині, ані зовні. Нагадаю, що попереднє урочисте запровадження медпункту на «Чонгарі» у сервісній зоні завершилося лише тим, що там наразі зберігають всілякий мотлох. Повторюся, без запровадження легальних перевезень це все не матиме ніякого значення для населення.

- Чи порадите реформувати кримську прокуратуру і поліцію? Чи щось змінити в них, і якщо так - що саме?

- Ну певні загальнодержавні процеси тривають, наприклад, восени прокуратура нарешті припинить ведення кримінальних проваджень і вони будуть вестися ДБР, для «кримських справ» відповідний підрозділ Бюро знаходиться в Мелітополі. Це, звісно, не Херсон, але вже ближче до

населення окупованого Криму, ніж Київ, і тут маємо певний позитив.

Нацполіція з АРК перебралася в Херсон, і тут, як на мене, необхідно її істотно кадрово посилення, зокрема й з числа кримчан. У нас, до речі, жоден навчальний заклад системи МВС який би міг готувати «кримські» кадри, не залучений до освітньої програми «Крим-Україна», і це проблема. Так само й главк СБУ в АРК має перестати бути «штрафбатом», куди відправляють з територіальних органів «за зальоти», та перетворитися в елітарний підрозділ. Кадри тут дійсно

вирішують майже усе. Наприклад, зважаючи на персоналію профільного регіонального прокурора (якого ніхто, через найвищі протекції, не чіпатиме ще довго) та його ділових партнерів у низці органів, зокрема – й шойно призначених, я не думаю що у сфері право охорони щодо Криму слід очікувати якихось істотних змін, все найближчим часом буде приблизно, як зараз. Тобто – майже ніяк. Ну хіба що біля КПВВ, може, з'явиться нова заправка із загальновідомим логотипом та знаменитою шаурмою. Про відповідні корупційні та контрозвідувальні ризики я казав багато разів, повторюватися не буду. Втім, можливо, певні зміни викличе перегляд судової реформи. Нагадаю, що наразі цивільні та кримінальні справи щодо подій в Криму мають вирішувати по суті київські суди, а коли цей юридичний маразм буде припинено та відповідна підсудність, за прикладом Донбасу, буде надана судам Херсонщини (з одночасним їх кадровим посиленням), весь «географічний сюрреалізм» кримських правоохоронців, розкиданих по країні, припиниться сам собою.

- Якими бачите зараз перспективи відкриття центрів адмінпослуг для кримчан на Херсонщині, пільг для дітей-вихідців з Криму у вишах

та інших напрямках?

- Україна має позитивні зобов'язання щодо наших громадян в Криму, зокрема тоді, коли вони прибувають на підконтрольну територію за отриманням адміністративних, освітніх, медичних послуг. Звісно, що ці послуги мають надаватися не у «модулі на нулі», а в якісних європейських умовах, у населених пунктах Херсонщини, якщо це стосується соціальних, юридичних та адміністративних питань, паспортів та середньої освіти. Відповідні центри адмінпослуг у Херсоні, Олешках, Каланчаку, Чаплинці, Каховці, Новоолексівці та Генічеську мають

старого та нового ректоратів, узагалі в цьому році не буде бюджетного замовлення. Такий вже в нас «державницький» підхід.

- Глобальне питання: що слід зараз робити на державному рівні для Криму?

- Глобальна відповідь: слід навчитися виокремлювати протидію російській агресії та підготовки деокупації й інші, пов'язані з Кримом питання. Зокрема, виклики щодо захисту прав населення півострову та захисту прав його корінних народів. У нас це все змішується в єдиний хаотичний порядок денний, і нам намагаються довести, що спроби витягти з РФ полонених чи забезпечити в окупованому Криму діяльність Меджлісу є засобами звільнення півострову.

Насамперед основних політико-дипломатичних та управлінсько-економічних знарядь підготовки до деокупації небагато, їх в першу чергу два. Це забезпечення політики невизнання спроби анексії та санкції проти держави-агресора.

Причому основна мотивація третіх держав у допомозі нам наразі аж ніяк не пов'язана з правами людини чи народів. Усі цивілізовані країни світу хвилює інше – мілітаризація Криму як складова глобальної російської загрози, і тут нам слід працювати. Для того щоб цей порядок денний став реальністю, потрібно повне перезавантаження нашого зовнішньополітичного відомства, яке я досі змушений йменувати не інакше як «МЗС УРСР». Може, новому міністру, який вже точно буде не раніше виборів, вдасться навести лад, подивимось.

Серед нагальних завдань внутрішньої політики щодо Криму – подальша товарна та водна блокади Криму, скасування режиму вільної економічної зони «Крим», посилення на південному напрямі здатностей наших Збройних Сил, а саме ППО, ВМС, ВПС та ССО, та у певному вимірі – Нацгвардії.

Адже саме вони, а не «авторитетні правозахисники» чи «квідатні правоохоронці» у день «X» перетнуть адмінмежу. А до того – мають завданням мінімізацію російських викликів та провокацій з окупованих територій.

На найближчий рік основним завданням має бути очищення Херсонщини, зокрема суміжних з Кримом районів, від бандитизму та агентів російського впливу хоча б до якогось прийняттого рівня, скасування закону про ВЕЗ «Крим», кадрово оновлення (де це можливе) усіх причетних до Криму структур, опрацювання чіткого «кримського» порядку денного нашої дипломатичною службою, всіляке посилення нашої обороноздатності.

Команда тренерів Громадського Партнерства «За прозорі місцеві бюджети!» допомогла 28 громадам України розпочати шлях до антикорупційних інструментів

Прес-служба Одеської обласної організації
ВГО «Комітет виборців України»

Майже 580 учасників, 28 дводенних тренінгів та 7 областей. Голови громад, депутати, старости, працівники органів місцевого самоврядування, активісти, представники молодіжних рад громад 3-ї когорти програми USAID Ukraine - USAID Україна #DOBRE з Івано-Франківської, Тернопільської, Кіровоградської, Миколаївської, Херсонської, Харківської, Дніпропетровської областей разом із тренерами Громадського партнерства «За прозорі місцеві бюджети» протягом двох місяців знайомились з антикорупційними інструментами та визначали, які з них необхідні до прийняття в громаді.

подібні, а, може, і кращі результати?

А от політика про запобігання і врегулювання конфлікту інтересів для громад 3-ї когорти є менш актуальною: всього 5 громад працюють над цим документом. Сподіваємося, що в решті ОТГ ці питання давно розв'язані.

Несподіваним лідером виявилися і положення про консультації з громадськістю. Кожна друга громада хоче їх запровадити, а на Тернопільщині – усі 6 громад-учасниць.

Тавричанська ОТГ на Миколаївщині довго й активно дискутувала, обираючи інструменти. Врешті вирішили,

нізми реально впровадити навіть у невеликій громаді. Окрім того, навчання пройшло не тільки пізнавально, але й просто весело, що допомогло нам згуртуватись як команді. Будемо впроваджувати далі», - зазначила менеджерка з питань регіонального розвитку **Рита Бойко**.

У Малинівській ОТГ на Харківщині вже була антикорупційна програма, тому вони працюють над впровадженням додаткових. А в Миколаївська об'єднана територіальна громада на Дніпропетровщині сформувалась ініціативна група, яка працюватиме над підвищенням доброчесності у громаді. Дзвиняцька ОТГ на Івано-Франківщині проаналізувала сайт громади на наявність там належної публічної інформації. За підсумками аналізу та дискусії напрацювали низку кроків для змін на сайті, а також обговорили можливість трансляції засідань сесій та виконкому через Facebook та Youtube, що дає можливість розміщати на сайті відео, не використовуючи сервери сайту громади. А сусідня Ланчинська громада

до антикорупційної ради запропонувала включити «раду старійшин» - колишніх депутатів, голів рад, працівників апарату, які зараз перебувають на пенсії, але мають досвід і бажання працювати та радити.

Усе це – тільки перші кроки на шляху до дієвих антикорупційних практик. Начальниця юридичного відділу Підволочиської ОТГ **Інна Андраш** зазначила:

«Дуже вражена роботою над посібником, я уявляю скільки сюди вкладено праці! Мені дуже сподобалися фор-

ми роботи на тренінгу і особливо те, що запропонована посттренінгова підтримка. Не пригадую тренінгу, де я стільки конспектувала за власною ініціативою».

Проект «Доброчесні громади» реалізується Громадським партнерством «За прозорі місцеві бюджети!» в рамках програми «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE), що виконується міжнародною організацією Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) та фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID). Програма USAID DOBRE спрямована на посилення місцевого самоврядування та створення кращих умов для розвитку ОТГ, підвищення рівня залученості громадян до прийняття рішень та забезпечення підзвітності та прозорості в громадському управлінні. Програма працює в 7 цільових областях: Дніпропетровській, Івано-Франківській, Харківській, Херсонській, Кіровоградській, Миколаївській та Тернопільській.

Так само, як і в громадах 1-2 когорти, найбільш популярними виявилися антикорупційні програми: 19 із 28 громад розробляють їх з тим, щоб прийняти на сесіях і почати впроваджувати вже восени цього року. У 2018 році 75% громад 1-2 когорти виконали свої антикорупційні програми. Цікаво, чи громади третьої когорти зможуть показати

що врегулювання конфлікту інтересів та положення про консультації з громадськістю найбільш пріоритетні. Також обговорили питання конкурсного відбору на посади. Зацікавилися учасники і наглядними радами при КП, однак поки вважають цей механізм нерелевантним для своєї громади.

«Ми зрозуміли, що ці меха-

Бажаєте знати більше?

Приєднуйтеся до нас в соціальних мережах:

 facebook.com/odessaizbirkom

 t.me/odizbirkom

Заходьте на наш сайт:

www.izbirkom.org.ua

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Якщо ви бажаєте надати добровільну матеріальну допомогу газеті «Ізбірком», то можете перерахувати кошти за вказаними реквізитами:

Одеська обласна організація
Всеукраїнської громадської організації
«Комітет виборців України»
65091, м. Одеса, вул. Садикувська, 25
р/р 26009054401290
в ЮГРУ Приватбанк
м. Одеса
МФО 328704,
код ЄДРПОУ 33139450
тел.: 8048 716-18-40

Призначення платежу:
Добровільна пожертва без ПДВ

ГАЗЕТА «ІЗБІРКОМ»
Засновник - Одеська обласна організація
Всеукраїнської громадської організації
«Комітет виборців України»

Свідоцтво № ОД 1413-284-Р
Головний редактор: Болган В.С.
Дизайнер: Ліпкан Я.С.

Адреса редакції:

65091, м. Одеса, вул. Садикувська, 25
Телефони: (048) 716 - 40 - 18.
Електронна пошта: odesakvu@gmail.com
www.cvu.od.ua, www.izbirkom.org.ua,
www.dep.od.ua

Надруковано в СПД Майстер О.А.
Тираж - 8 000 прим.